

BLOCKSYL.COM

Ontdek. Beleef. Geniet.

Speurtocht / Wandeltocht door Blokzijl

Startpunt: Havenkolk centrum Blokzijl
Voor: Kinderen en volwassenen
Lengte: Ongeveer 2 km

WELKOM

Welkom in **Blokzijl**! Of je nou van geschiedenis houdt, gewoon zin hebt in een mooie wandeling, of op zoek bent naar een goede smoes om een ijsje te halen: deze speurtocht is voor jou!

Je loopt langs de leukste, mooiste én oudste plekken van Blokzijl, terwijl je onderweg vragen beantwoordt en verrassende weetjes ontdekt.

De tocht is ongeveer 2 kilometer lang en geschikt voor zowel kinderen, maar stiekem vinden volwassenen hem ook heel leuk.

Blokzijl telt meer dan 100 rijksmonumenten op een relatief klein oppervlak. Elke straat zit vol met historie, perfect voor een ontspannen stadswandeling.

Deze speurtocht wordt met liefde aangeboden door **www.blocksyl.com** – jouw gids voor Blokzijl en de Weerribben-Wieden. 🌿

📷 Vergeet niet onderweg foto's te maken – en tag ons op Instagram en Facebook met @blocksyl.com

⚠️ **Disclaimer:* Ondanks onze historische inspanningen kan er een foutje in geslopen zijn. Heb je een opmerking, of weet je iets leuks dat wij zijn vergeten? Laat het weten via **www.blocksyl.com**, wij vinden het super als je meedenkt!*

Startpunt: Havenkolk (Zeedijk)

➡ *In deze groene vlakken krijg je instructies over waar je heen moet lopen.*

START: Loop de Kerkstraat in en loop tot aan de achterkant van de Grote Kerk.

In deze blauwe vlakken krijg je extra informatie.

📌 **Het ontstaan van Blokzijl:**

We weten niet precies wanneer Blokzijl is ontstaan – het is een beetje een mysterie! Maar mensen denken dat het ergens rond de 16e eeuw was, dus héél lang geleden.

De naam “Blokzijl” kwam voor het eerst in een belangrijk papier in 1521. Maar misschien is het al ouder! Er stond namelijk al in 1438 iets over een man met de naam **Blocke**, die een huis bij een sluis had. En sommige mensen denken dat de naam komt van een “blokzijl”: een soort stevige sluis van dikke houten balken waar schepen doorheen konden varen.

Blokzijl lag toen nog aan de **Zuiderzee** (nu het IJsselmeer), en was zo’n mooie plek dat mensen het de **Parel aan de Zuiderzee** gingen noemen. 💎

In deze blauwe vakken staan de vragen voor onderweg.

📌 **Vraag 1: De Grote Kerk**

Zie jij in welk jaar de eerste steen van deze kerk werd gelegd?

In deze oranje vakken, zie je de antwoorden op de vragen.

💡 **Antwoord:** De kerk werd gebouwd tussen 1609 en 1613. De toren werd later gebouwd in 1630.

📌 De Grote Kerk – een kerk die bleef groeien

De Grote Kerk in Blokzijl is **heel bijzonder**. Het was namelijk de **eerste kerk in Nederland** die speciaal werd gebouwd voor mensen die niet Katholiek waren, maar **protestants**.

In het jaar **1608** begonnen ze met bouwen, en in **1613** was de kerk klaar. Nou ja... een klein kerkje dan. Het was een **eenvoudige zaal**, zonder toren of versieringen. Maar Blokzijl groeide snel, en de kerk werd al gauw te klein.

Dus wat deden ze? Gewoon uitbreiden! 🙌

- In **1643** kwam er een stukje bij aan de zuidkant,
- In **1650** aan de westkant,
- En in **1662** kwam ook de oostkant erbij.

Vraag 2: Oude Gemeentehuis

Naast de grote kerk staat een mooie woning (nr 16) met 2 jaartallen op de gevel. Kun jij de 2 jaartallen vinden?

Antwoord: 1615 (bouw) en 1810 (nieuwe gevel).

Midden in de gevel staat het jaartal 1615, het jaar waarin dit huis is gebouwd. Helemaal aan de top zie je 1810 staan, het jaar waarin er een nieuwe gevel werd gebouwd.

Van Oud naar Mooi(er)

Dit pand was lang het bestuurlijke hart van Blokzijl, het was het aller eerste gemeentehuis van Blokzijl. De gevel verbergt de oudere fundamenteën van een trotse stadswoning.

Loop verder door de Kerkstraat naar nummer 26. Iets verderop zie je prachtige oude huizen met mooie gevels.

Vraag 3: Gevels in de Kerkstraat

Wat voor soort gevel heeft het huis op nummer 26?

Antwoord: Nummer 26 heeft een trapgevel. De burens op nummer 24 en 28 hebben halsgevels.

Gevels en Monumenten

Blokzijl staat vol met rijksmonumenten uit de Gouden Eeuw. De hals- en trapgevels zijn typische voorbeelden van Hollandse renaissance-architectuur. De welvaart uit de 17e eeuw is hier nog tastbaar aanwezig.

Wist je dat je in Blokzijl nog steeds originele koopmanshuizen uit de 17e eeuw kunt bewonderen? Kijk eens omhoog naar de gevels met jaartallen, ornamenten en bijzondere trap- of halsgevels!

Sla linksaf de Breestraat in. Na ongeveer 75 m na de bocht zie je aan de linkerkant een huis met een grote schuur.

Vraag 4: De Stadsboerderij

Wat was dit gebouw met grote schuur vroeger?

Antwoord: Dit was een stadsboerderij. Vroeger stonden boerderijen binnen de stadsmuren.

Turf, Trekpaarden en Tochtjes

Boeren moesten vroeger met paard en wagen naar hun akkers buiten de stadspoorten. Blokzijl was een echte trekpleister – letterlijk én figuurlijk – dankzij de bloeiende turfhandel!

Loop verder door de Breestraat, die over gaat in Oude Verlaat. Je komt langs een kleine kerk aan de linker kant.

Vraag 5: De Doopsgezinde Kerk

Wat is de naam van deze kerk?

Antwoord: De kerk heet “’t Lam”.

Het Lam – Geen Schapenkerk. In de 17e eeuw waren er maar liefst vier doopsgezinde groepen in Blokzijl – elk met een eigen kerk!

Deze kerk is gebouwd rond 1820, en hij is nog net zo mooi van binnen als toen. Binnen staat een bijzonder orgel uit 1858. ’t Lam is een heel speciaal gebouw, een rijksmonument, dat al jaren trouw gebruikt wordt. Nu vinden er maandelijks leuke bijeenkomsten plaats, zoals muziek en verhalen, speciaal voor de buurt.

Je komt nu op het pleintje genaamd “Oude Verlaat”.

Vraag 6: Het Oude Verlaat – Waar Blokzijl begon

Wat betekent 'Oude Verlaat'?

Antwoord: Het betekent 'Oude Schutsluis'. Op deze plek is Blokzijl begonnen!

Het Begin van Blokzijl

Verlaat is een oud woord voor sluis. En precies op het pleintje dat nu 'Oude Verlaat' heet, stond meer dan 500 jaar geleden (in 1438) de eerste sluis van Blokzijl!

Die sluis werd gebouwd om te zorgen dat het water netjes geregeld werd. Zonder die sluis zou het land steeds overstromen! Rond de sluis kwamen huizen, mensen, bootjes... en zo werd het begin van het stadje Blokzijl geboren.

Dus ja, als je op dat pleintje staat? Dan sta je op de plek waar heel Blokzijl is begonnen – best bijzonder, toch?

→ Ga rechtsaf richting Lage Wal.

Vraag 7: Hoogwatermerk

Op de hoek zie je een huis met een trapgevel, dit was ooit een kerk. Wat geeft het getal op het kozijn van het beneden raam aan?

In 1825 braken op 22 plaatsen de dijken in Overijssel door. Mensen vluchtten naar zolders, koeien verdronken op het land. Dit huis laat nog steeds zien hoe hoog het water toen stond!

*Kaart met in het blauw de
overstroomde gebieden*

Foto: © ijksmuseum

→ Loop verder via de Lage Wal.

Vraag 8: De Hoogwaterkanonnen

Je ziet in de bocht aan de rechterkant een schuur met 'Molenberg'. Vroeger heette het hier Molenbelt en stonden hier 2 kanonnen.

Waarvoor dienden de kanonnen hier vroeger?

💡 **Antwoord:** Ze waarschuwden bij hoog water of een dijkdoorbraak.

🚩 **Boem! Alarm voor Hoog Water**

De kanonnen werden voor het laatst gebruikt in 1928 en stonden naar het binnenland gericht. Omdat in 1932 de Afsluitdijk klaar was, was er geen gevaar meer voor hoog water.

Eén schot betekende: 'Hoog water, het water komt!' Bij twee schoten was de waterhoogte gevaarlijk, bij drie schoten was de situatie kritiek en bij vier schoten: 'Dijk kapot!' Dan rende iedereen naar de wal – of naar hogere grond.

➔ **Steek de Kuinderstraat over en loop de wal op.**

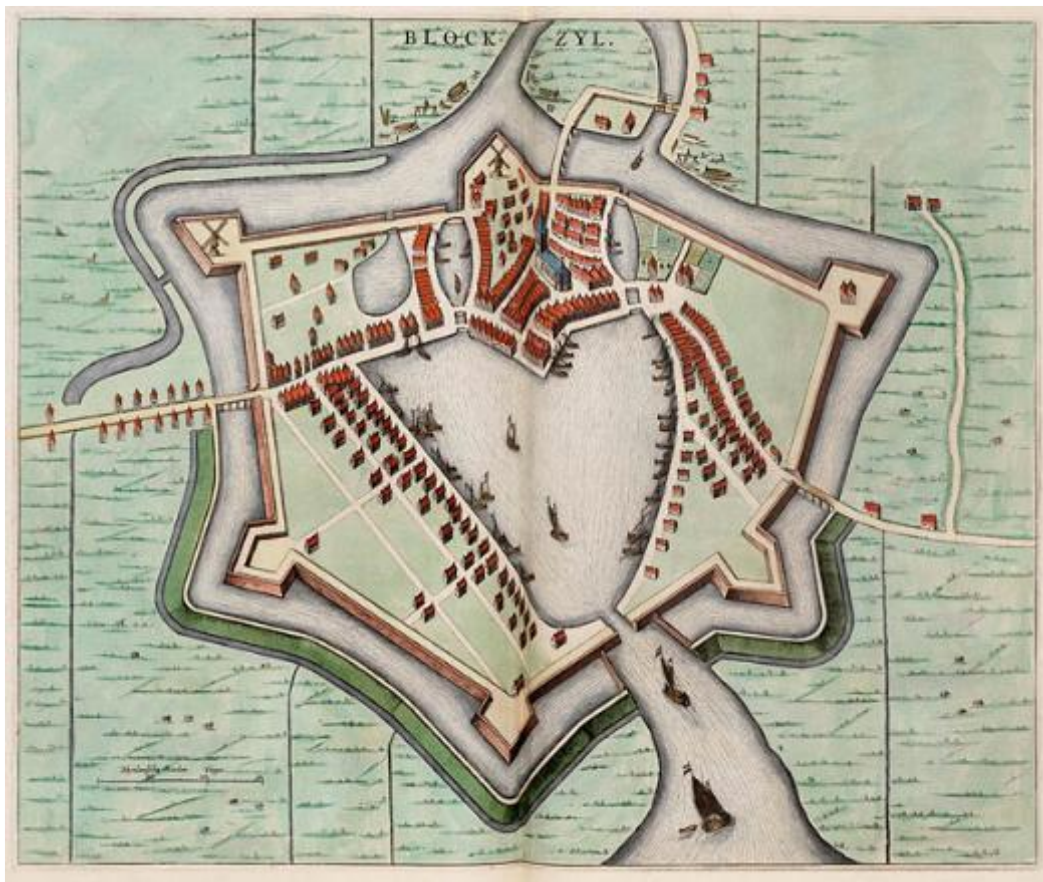

Vraag 9: De Stadswal

Waarom werd deze wal aangelegd?

Fort Blokzijl

In 1621 werd Blokzijl versterkt met een zeshoekige vesting. Prins Maurits gaf de opdracht. Je loopt hier over een oud bastion!

Antwoord: Ter verdediging tegen de vijanden

Vraag 10: Het Bolwerk

Aan het begin en eind is de wal uitgebouwd, dit wordt een bolwerk of bastion genoemd. Wat staat hier bovenop?

Antwoord: Een kanon

Bastions met Ballen

Vijf bolwerken vormden samen de schans van Blokzijl. Ze beschermden de haven en het stadje tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Loop de wal af, langs het 2^e kanon, richting de Sas (een soort sluis).

Vraag 11: De Sas, een superdeur

Wanneer wordt deze sluisdeur gesloten?

Antwoord: Bij extreem hoog water of bepaalde windrichtingen, waardoor het water wordt opgestuwd.

Sas, de Sluiswachter

Stel je voor: een megadeur die Blokzijl beschermt tegen water. Dat is precies wat de Sas doet! Maar... als het water te hoog komt, gaat de Sas dicht. Dan houdt hij het water tegen als een soort water-superheld.

De Sas is essentieel voor waterbeheer. Normaal staan de deuren open en kunnen boten vrij doorvaren. De deuren gaan dicht als gemalen in het binnenland het niet meer aankunnen. Zonder deze sluis zou Blokzijl vaker natte voeten hebben gehad.

Ga linksaf de Noorderkade op (loop dus langs het water).

Vraag 12: Huizen met Hoge Stoepen

Waarom hebben sommige huizen hier hoge stoepen?

Wist je dat Blokzijl ooit een zeehaven was aan de Zuiderzee?
Door de Afsluitdijk is de Zuiderzee nu het IJsselmeer, maar vroeger kwamen hier handelsschepen van heinde en verre.
De haven van Blokzijl vroeger lag vol met turfschepen.
Turf – een soort brandstof uit veen – werd hier verhandeld naar steden als Amsterdam en Leiden.

Antwoord: Om bewoners te beschermen tegen hoogwater.

Stoep met Uitzicht

De huizen zijn al gebouwd voor de Sas bestond en er nog geen afsluitdijk was en de Zuiderzee nog een woeste zee was. Regelmatig stroomde het water de straten in. Wie wat hoger woonde, hield droge sokken!

Water uit de Lucht

Sommige huizen hebben regenwaterkelders. Pas in 1935 kreeg Blokzijl een waterleiding. Tot die tijd vingen mensen regenwater op in grote stenen kelders – gratis én gezond! De mensen moesten heel zuinig zijn met water, daarom spoelden men hun wasgoed in de kolk, vandaar die trapjes in de kademuren.

Pastorie

Het woonhuis op nummer 16 was vroeger een pastorie, gebouwd in 1867.

Groenestraat

Links van dit pand kijk je op de straat achter de Noorderkade. Dit is de Groenestraat, waar vroeger de walvisvaarders woonden

Groenlandvaarders

Blokzijl was ooit uitvalsbasis voor walvisvaarders die voor de walvisjacht naar Groenland voeren. Niet bepaald een tropische cruise, maar wel lucratief!

Vraag 13: Kanon bij het Gemeentehuis

Het huis op Noorderkade 13 is het voormalig Gemeentehuis.

Het werd in het midden van de 19de eeuw gevestigd in twee oorspronkelijk 18de-eeuwse panden, die toen waarschijnlijk van 1 daklijst zijn voorzien. Vanwege de afgenomen welvaart koos men voor het gebruiken van bestaande panden boven nieuwbouw.

**Voor het oude gemeentehuis (nr. 13) staat een kanon.
Waarvoor werd dit kanon gebruikt?**

 Antwoord: Het werd gebruikt in tijden van oorlog ter verdediging.

Kanon

Niet alle kanonnen in Blokzijl waren voor hoogwater. Dit exemplaar is een echt verdedigingskanon – bedoeld om vijanden af te schrikken, of minstens te imponeren!

 Aan het einde van de Noorderkade ga je rechtsaf naar de Bierkade.

Vraag 14: De Bierkade

Waarom heet deze straat de Bierkade?

Antwoord: In de 17^e eeuw waren er in deze straat vijf brouwerijen.

Bierhoofdstad van Overijssel

Het bier, dat hier gebrouwen werd, was niet alleen voor de eigen bevolking, maar werd ook geëxporteerd naar andere delen van het land. De brouwerijen van Blokzijl hadden zelfs een eigen gilde.

Op dit moment is er nog 1 brouwerij in Blokzijl, bierbrouwerij Klinkert in de Brouwerstraat in een pand uit 1614.

Vraag 15: De Prins

Bij de haven staat een borstbeeld van een man met een serieuze blik en een indrukwekkende kraag.

Wie is dit en waarom staat hij in Blokzijl?

💡 **Antwoord:** Dit is Prins Maurits van Oranje. Hij gaf Blokzijl begin 1600 belangrijke privileges en liet het stadje versterken als vesting.

📌 **Prins Maurits van Oranje – De Man met het Plan**

Prins Maurits, zoon van Willem van Oranje, was niet alleen militair leider tijdens de Tachtigjarige Oorlog, maar ook een slimme strateeg. Dankzij zijn steun kreeg Blokzijl stadsrechten in 1672 en werd het omgebouwd tot een echte vestingstad. Zijn borstbeeld in de haven herinnert aan zijn invloed – en zijn iconische baard.

Wist je dat Blokzijl ooit stadsrechten kreeg én weer kwijtraakte?
In 1672 kreeg Blokzijl stadsrechten, maar die werden drie jaar later alweer ingetrokken door de Staten van Overijssel. De Lokale bevolking zegt nog steeds: Eens een stad, altijd een stad.
Blokzijl is een stad in zakformaat – met historie op elke straathoek.

→ Vanuit dit borstbeeld loop je richting Grand Cafe Prins Mauritshuis.

Vraag 16: Het Mauritshuis

Het Grand Cafe Prins Mauritshuis had vroeger een andere bestemming?

Wat was hier tot 1928 gevestigd?

Antwoord: Het weeshuis van Blozkijl

Van Weeshuis tot Wijnkaart

Het Mauritshuis werd gebouwd met geld van de kerk. Kinderen die hun ouders hadden verloren, woonde hier. Nu kun je er heerlijk eten. Sinds 1998 is het een restaurant.

Prins Maurits zelf heeft er waarschijnlijk nooit geslapen.

Vervolg je route langs het water, rechts van Prins Mauritshuis richting de sluis.

Vraag 17: De Bultenbank

Verderop staat een bank met een naamplaatje van een burgemeester. Wie was deze burgemeester?

Antwoord: Burgemeester Bulten (1918–1938).

Een Bank voor de Burgervader

Burgemeester Bulten diende twintig jaar lang Blokzijl. De bank is een klein eerbetoon aan deze lokale bestuurder.

Burgemeester Bulten was belangrijk voor Blokzijl omdat hij zich hard maakte voor het behoud van het historische karakter van het stadje. In een tijd waarin veel oude gebouwen werden gesloopt, zorgde hij ervoor dat Blokzijl haar unieke sfeer en monumenten behield. Dankzij zijn inzet ziet Blokzijl er nog steeds zo charmant en authentiek uit als vroeger.

Je bent nu ook aangekomen bij de grote sluis van Blokzijl. Blijf gerust even kijken hoe de schepen in en uit varen.

Vraag 18: De Grote Sluis

Wat is de functie van deze sluis?

Antwoord: Om waterpeil te regelen en schepen door te laten. Aan beide kanten van de sluis is de waterhoogte verschillend.

Schutten maar

De sluis is het kloppend hart van Blokzijl. Het regelt het waterpeil en laat boten in en uit de haven. In 1709 werden de houten sluizen vervangen door de stenen sluis die je hier ziet.

Cafe Restaurant Sluiszicht

Aan deze sluis was vroeger een tolhuis te vinden. In dit voormalig tolhuis vindt u nu **café restaurant Sluiszicht** met uitzicht op de sluis.

Loop langs de sluis richting de brug.

Vraag 19: Beeldje van Kaatje

Vlak bij de brug over de sluis staat een beeld van een meisje.
Wie is dit meisje?

Antwoord: Kaatje, de legendarische kokkin van Blokzijl.

Kaatje bij de Sluis

Dat is Kaatje! Ze woonde héél lang geleden in Blokzijl en werkte in de herberg van haar moeder. Kaatje kon geweldig koken – haar stoofpotjes en taarten waren beroemd in de hele stad.

Maar toen Kaatje verliefd werd op een zeeman, veranderde alles. Haar vriend Hilbert ging varen... en kwam maar niet terug. Kaatje wachtte en wachtte, elke dag weer bij de sluis. Tot op een dag, jaren later, Hilbert eindelijk terugkwam. Maar toen was het al te laat – Kaatje was overleden. 💔

Nu staat ze voor altijd bij de sluis te wachten. En weet je wat?

Vlak bij haar beeldje zit een restaurant dat **Kaatje bij de Sluis** heet – met eten zó lekker, dat Kaatje het vast zelf had willen maken. Het restaurant heeft zelfs al meerdere jaren een Michelinster! Kaatje is dus niet alleen een legende, maar ook een culinaire topbestemming!

Loop vanaf hier de Brouwerstraat in.

Vraag 20: Brouwerij Klinkert

Aan de linkerkant zit een brouwerij in een monumentaal pand.
Wat wordt hier gemaakt?

💡 **Antwoord:** Ambachtelijk speciaal bier van Brouwerij Klinkert.

📌 **Bier met een verhaal**

Brouwerij Klinkert is gevestigd in een pand uit 1614, waar ooit in de 17e eeuw brouwerij De Zwaan zat. Nu brouwen ze kleine oplages van ambachtelijk bier – met liefde, hop én historie.

Vraag 21: Proviand van 't Land

Naast Klinkert brouwerij zit een charmant klein winkeltje met snoep, verse eieren en cadeautjes. Er is geen verkoper te bekennen!

Hoe reken je hier af?

💡 **Antwoord:** Je rekent zelf af bij de betaalmuur, pin of contant – op goed vertrouwen!

Schaad dit vertrouwen dan ook niet!

📌 **Zelfbediening met Smaak**

Bij Proviand van 't Land draait alles om vertrouwen. Je pakt wat je nodig hebt, rekent af bij de muur en gaat weer door. Lokaal lekkers en ouderwets vertrouwen – dat past perfect in Blokzijl!

Wist je dat.... Blokzijl vroeger een eigen vuurtoren had aan de Zuiderzee. Sinds de Afsluitdijk (1932) is Blokzijl geen zeehaven meer, maar een binnenwaterplaats.

Wie een kijkje wil nemen, dan kun je het beste met de fiets of auto de Ettenlandseweg oprijden en dan de afslag (naar rechts) de Blokzijlerweg nemen. Na enkele honderden meters kun je via een landweggetje naar de vuurtoren lopen. (buiten het centrum dus).

Vraag 22: Blokzijler lekkernij

Je ziet het niet, maar achter de winkel vind je een bakkerij met een bijzondere specialiteit.

Wat wordt hier nog wekelijks gebakken?

💡 **Antwoord:** De originele Blokzijler Brok – een soort speculaas met een geheim recept.

📌 **Brokken bakken**

De Blokzijler Brok is eigenlijk ontstaan uit een bakfoutje: mislukte speculaas. Maar het bleek zó lekker, dat het een hit werd. Slechts één bakker bakt het nog – en dat gebeurt achter het winkeltje Proviand van 't Land.

➡ Als je voor de winkel “Proviand van ‘t land” staat, sta je ook aan de achterkant van de Grote Kerk waar we begonnen met deze wandeltocht. We zijn hier op het einde gekomen, maar kijk gerust eens binnen als je wilt.

Grote Kerk Blokzijl

Glas in lood

Het grote glas-in-lood raam uit 1662, een geschenk van de stad Zwolle voor de dappere houding van Blokzijl gedurende de Tachtigjarige oorlog.

Het scheepsmodel uit 1677. Oorspronkelijk hing hier een zilveren scheepsmodel, maar dat werd meegenomen door de soldaten van de Bisschop van Munster toen die Blokzijl gedurende enkele maanden hadden bezet. Dit model uit 1677 is een geschenk van het Grootschippersgilde.

De preekstoel uit 1663 met zandloper die aan het begin van de preek werd omgedraaid om *'den prediker indachtig te maken dat het geduld van de toehoorders ook grenzen kent.*

Einde wandeltocht

🎉 Je bent aan het einde van de speurtocht! Hopelijk ben je wijzer, vrolijker en misschien een beetje verliefd op Blokzijl geworden.

Heb je genoten? Vertel het door.

Heb je fouten gevonden of weet je zelf nog leuke weetjes? Laat het weten via www.blocksyl.com – samen houden we de geschiedenis van Blokzijl levend (en leuk)!

🔗 **Meer weten? Bezoek www.blocksyl.com!**

Op **www.blocksyl.com** vind je alles wat je wilt weten over Blokzijl en de omgeving: van bezienswaardigheden en wandelroutes tot leuke restaurants, lokale specialiteiten en activiteiten in de buurt. De site is dé plek voor toeristen die niks willen missen van dit sfeervolle Zuiderzeestadje.

📱 Volg ons ook op Facebook en Instagram voor het laatste nieuws, leuke weetjes, aankomende evenementen en verrassende tips. Zo ben je altijd up-to-date over wat er speelt in en rond Blokzijl!

BLOCKSYL.COM

Ontdek. Beleef. Geniet.